



Opsamling på drøftelser i fagudvalg for musik i 2024

Februar 2025

1. Møder og inddragelse i fagudvalget i 2024

Fagudvalget har holdt tre møder med fysisk deltagelse samt et kort online møde i 2024 i perioden oktober til december. Første møde var et fælles kickoff-arrangement for samtlige fagudvalg. På andet og tredje møde har fagudvalget haft indledende drøftelser om faget og identificeret centrale opmærksomhedspunkter, som fagudvalget vil have fokus på i det videre arbejde med fagplanen. På tredje møde har fagudvalget derudover været i dialog med Børne- og Undervisningsministeriets rådgivende faggruppe for musikfaget.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmegade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

2. Kort resume af pointer fra fagudvalgets drøftelser i 2024

Fagudvalget for musik har i 2024 diskuteret forskellige aspekter af musikundervisningen. Drøftelserne har overordnet set handlet om, hvordan en fagplan kan øge elevernes medbestemmelse, autonomi og engagement, understøtte musikfaget som både kulturbevarende og kulturskabende, samt at skabe rammer for meningsfulde musikoplevelser. Derudover har fagudvalget drøftet betydningen af fællesskaber, teknologiforståelse, musik som lydfag, kreativitet, progression og fagdidaktik. Udvalget planlægger at inddrage forskellige interessenter i 2025 for at få bredere input til deres arbejde.

3. Indledende drøftelser om faget samt fornyelse og slankning

Fagudvalget har udpeget en række områder, som udvalget anser for væsentlige at undersøge og overveje nærmere. Heriblandt har udvalget udpeget tre særlige fokusområder, som følger nedenfor:

3.1 Musik som elevernes fag

Fagudvalget har drøftet, hvordan fagplanen kan understøtte, at musik i højere grad kan blive „elevernes fag“, dvs. at eleverne får større mulighed for faglig medindflydelse og handlekraft med henblik på at styrke interesse og engagement. Fagudvalget anser det for afgørende, at eleverne oplever musikfaget som meningsfuldt og værdifuldt og ikke mindst som et område, hvor de kan tage ejerskab. Fagudvalget har peget på, at der ofte kan være en tendens til en overvejende lærerstyret undervisning i musikfaget, og at undersøgelser (fx Børnerådet 2024, Aisinger 2023) viser, at elever efterspørger en højere grad af medbestemmelse (både i skolen generelt og specifikt i musikfaget). Der er i den forbindelse blevet peget på potentialerne ved at styrke skabende, legende og eksperimenterende aktiviteter. Fagudvalget har dertil drøftet, at medbestemmelse må ske gennem en understøttet, fagligt funderet, aktiv deltagelse, så medbestemmelse ikke alene sker gennem overfladisk smag eller lyst. Endelig har betydningen af en oplevelse af meningsfulde fællesskaber stået centralt.

3.2 Musik som kulturfag

Der har i fagudvalget været enighed om, at der er i fagplanen er behov for bedre understøttelse af musik som et både kulturbevarende og kulturskabende fag.

Fagudvalget har drøftet, at musikfaget er kulturbevarende gennem det indhold og de forholdemåder, der overleveres til eleven, fx gennem musikkens historie og gennem forskellige kulturers musik. I fagets aktuelle formål omtales blandt andet *„dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv“*, mens kompetencemålet i musikforståelse efter 6. klasse er, at eleven *„kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder.“* Det er fagudvalgets opfattelse, at det for musiklæreren kan opleves som et omfattende og upræcist mål, som fagplanen med fordel i højere grad kan give retning. Eksempler på spørgsmål, der kan være relevante i forhold til det kulturbevarende, kan eksempelvis være i hvor høj grad, der bør tages udgangspunkt i elevernes aktuelle musikkultur, i den klassiske musiktradition og i kulturforståelse som en indgang til musikoplevelser. Derudover kan musikoplevelser også anvendes som en indgang til forståelse af andre kulturer.

Andre eksempler på, hvordan musikfaget kan være kulturbevarende, kan være i formidlingen af en fælles sangskat, i en analyserende og refleksiv samfundsorienteret tilgang, i lyd kulturer i fx computerspil og sociale medier eller i samtidig kunstmusik. Samtidig er det afgørende, at læreren ikke fratages friheden til at vurdere, hvad der er meningsfuldt i den konkrete situation.

Fagudvalget har drøftet, at musikfaget samtidig er kulturskabende gennem elevernes selvstændige arbejde med fagets elementer. Her spiller ovenstående afsnit 3.1 „musik som elevernes fag“ naturligvis ind og peger

på, hvordan musik ikke blot er lyd, men er indvævet i elevernes identitetsdannelse. Også her er fagudvalget optaget af betydningen af, hvordan de gode fællesskaber i musikundervisningen kan understøttes. Endelig har medlemmerne peget på den afgørende betydning af en kulturkritisk indfaldsvinkel.

3.3 Musikoplevelse

I de eksisterende mål for musikfaget indgår musikoplevelse kun indirekte som et mål. Efter 6. klasse er målet, at eleven „*kan lytte opmærksomt til musik fra forskellige genrer*“, men der kan være forskel på blot at lytte og det at opnå en egentlig musikoplevelse, ligesom kompetencer i analyse af musik ikke er tilstrækkeligt, hvis eleven ikke evner at „åbne sig“ for musikken. Fagudvalget har drøftet, at musikoplevelser for de fleste spiller en væsentlig rolle uden for skolen – i deres hverdag, til koncerter, til begravelser, i forbindelse med traditioner osv. – men at skolen desuden må tilbyde et bredere udvalg af musikalske erfaringer. En særlig udfordring er i den forbindelse, at musikoplevelser kan være vanskelige at evaluere. Sommetider rodfæster store musikalske oplevelser sig først over længere tid. Det er dog udvalgets opfattelse, at det må være en ambition, at der planlægges efter og skabes rammer og muligheder for musikoplevelse.

3.4. Andre temaer

Fagudvalget har desuden drøftet en række andre temaer, som må inddrages i det videre arbejde. Det indebærer fx:

- *Fællesskab*: Som det fremgår ovenfor, har fællesskabsbegrebet været et gennemgående tema, som det kan være nyttigt at fokusere selvstændigt på. Det er fx blevet påpeget, hvordan „fællesskab“ sommetider blot anvendes som en positiv floskel, og at det er vigtigt at holde for øje, at fællesskaber også kan være ekskluderende, og at forskellige fællesskaber ikke blot kan omfattes i ét begreb.
- *Den digitale udvikling i musikfaget*: Den digitale udvikling har grundlæggende forandret musikproduktion, distribution og musiklytning, og fagudvalget ser en vigtighed i at drøfte, hvilken betydning dette kan have for musikfaget.
- *Musik som lydfag*: Fagudvalget har drøftet, i hvilket omfang musikfaget skal omfatte auditive fænomener mere generelt. Det kan blandt andet være lydkunst, lyd i computerspil, podcast, signallyde, lyd i multimodal produktion som fx film osv.
- *Sang*: Fagudvalget har konstateret, at der er behov for en særlig drøftelse af sangens betydning og placering i musikfaget.
- *Kropslighed*: Musikfaget er et fag, hvor kropslige erfaringer har en særlig betydning, hvilket er vigtigt at medtænke i fagplanen. At „forstå“ musik kan ikke blot ske intellektuelt, men sker i høj grad også kropsligt, ligesom udøvelsen af musik er kropslig af natur.
- *Kreativitet*: Fagudvalget har været optaget af de særlige potentialer i en musikundervisning med mere fokus på skabende aktiviteter, herunder komposition, improvisation, musikproduktion m.v.

- *Progression*: Fagudvalget har haft en opmærksomhed på, hvordan fagets progression håndteres og beskrives, og hvordan det sikres, at der er en rød tråd gennem hele elevens skoleforløb.
- *Fagdidaktik*: Det er endnu uklart, gennem hvilke kategorier fagplanen skal formuleres, men fagudvalget har bemærket sig, at det ikke er tilstrækkeligt med en beskrivelse af mål eller indhold. Fagudvalget har derfor drøftet muligheden for at skrive fagdidaktik tydeligere frem i fagplanen.

3.5 Inspiration fra den norske læreplan

Fagudvalget har drøftet den norske læreplan for musik, der også blev inddraget i mødet med Børne- og Undervisningsministeriets rådgivende faggruppe. Med udgangspunkt i den norske læreplan drøftede fagudvalget vigtige elementer, som kan inspirere arbejdet med de nye fagplaner. Det gælder blandt andet en enkel opsætning, fokus på kernelementer, frihed til musiklæreren til at tilrettelægge undervisningen og en tydelig progression. Fagudvalget har desuden med interesse noteret sig vægten på musikoplevelse, digitale færdigheder og elevernes medbestemmelse.

4. Problemstillinger og opmærksomhedspunkter

Fagudvalget har drøftet, hvordan det kan understøttes, at musikfaget bidrager til folkeskolens overordnede formål. De nedenfor nævnte fokusområder og temaer er udvalgt netop med udgangspunkt i denne drøftelse. I den forbindelse har fagudvalget valgt løbende at arbejde med et princip, der kaldes: „25-års-princippet“. Princippet går ud på at tage udgangspunkt i en forestillet tidligere folkeskoleelev, der nu er blevet 25 år, og at drøfte, hvilken forskel det er ambitionen, at det skal have for denne persons liv, at vedkommende har haft musik i folkeskolen. Hensigten er at blive klogere på, hvad det er en elev ideelt set har „fået med i rygsækken“ gennem musikfaget, og som har sat sig varige spor hos eleven. På den måde er det intentionen på den ene side at fastholde et dannelsesblik på faget, der ikke alene fortaber sig i detaljer, og på den anden side at gøre dannelsesblikket mere konkret.

4.1 Den nye fagplan skal være brugbar for lærerne

Der har i fagudvalget været enighed om vigtigheden af, at den nye fagplan opleves som brugbar og inspirerende for lærerne. Udvalget har i den forbindelse været optaget af betydningen af aktive sproglige udtryk, hvilket ikke mindst blev tydeligt i inddragelsen af den norske læreplan i musik. Musikudvalget har derfor sat sig for at have en særlig sproglig opmærksomhed og har blandt andet hæftet sig ved begreber som *musikglæde*, *virkelyst*, *leg* og *handlekraft*.

5. Fagudvalgets overvejelser om inddragelse fra 2025

Fagudvalget har drøftet mulige interessenter til inddragelse på baggrund af tre kategorier: *Organisationer, typer af relevante aktører og konkrete personer med særlig viden*. Rækken af mulige organisationer er lang og omfatter blandt andet Musiklærerforeningen, kulturinstitutioner og relaterede uddannelser. Typer af relevante aktører skal forstås som en bred vifte af fx forskellige lærere, pædagoger, skoleledere og personer med viden om at udvikle læreplaner. I forhold til typer af relevante aktører har der i fagudvalget i særdeleshed været et fokus på at få en bred vifte af interessenter med en spredning inden for alder, geografisk placering og køn. Det inkluderer ikke mindst forskellige musiklæreridentiteter, der spænder fra specialisten over læreren med en læreridentitet, der spænder over flere fag, til læreren uden formel musiklæreruddannelse. Udvalget ønsker desuden at inddrage elevers perspektiver. Endelig har udvalget udpeget en række fagpersoner med særlig viden.

Fagudvalget forventer samlet at tage formel kontakt til interessenter i 2025. Derudover forventes fagudvalgets medlemmer individuelt at kontakte interessenter i mere eller mindre formelle henvendelser, og fagudvalget har i den forbindelse besluttet af udarbejde en fleksibel spørgeguide, som fagudvalgets medlemmer kan benytte, når de interviewer interessenter. Endelig forventer fagudvalget at inddrage relevant dansk og international forskning samt relevante rapporter m.v.

Referencer

Børnerådet (2024). *Medbestemmelse i undervisningen – fra elevernes perspektiv*. <https://www.boerneraadet.dk/vores-viden/2024/materialer/medbestemmelse-i-skolen-set-fra-elevernes-perspektiv/>. – suppleret med yderlige materiale i korrespondance med Børnerådet)

Aisinger, P. (9. januar 2023). *Ny forskning: Musik giver fællesskab – hvis eleverne har medbestemmelse*. <https://www.folkeskolen.dk/didaktik-forskning-musik/ny-forskning-musik-giver-faellesskab-hvis-eleverne-har-medbestemmelse/4693059>)